

دوفصانه علمی-پژوهشی هیدروفیزیک

دوره سوم، شماره دوم (پاییز و زمستان ۱۳۹۶)

اثر پدیده مگی-ریگی-لدوک روی موج صوتی
ترموالاستیک و موج گرمایی ایجاد شده با پالس لیزر

عبدالرؤضا اسرار

physics asrar@yahoo.com

دکتر ای فیزیک ذرات بنادی و انرژی بالا، دانشگاه صنعتی مالک اشت، شیراز

تاریخ پذیرش: ۹۷/۳/۱۹

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۱/۲۰

چکیدہ

در این مقاله به مطالعه اثر میدان مگنتو استاتیک بر انتشار امواج صوتی ترمومالاستیک و موج گرمایی ایجاد شده با تابش لیزر روی فلز خواهیم پرداخت. مکانیزم مشترک در تمام برهم کنش های پالس لیزر با فلزات، ایجاد موج صوتی ترمومالاستیک و موج گرمایی است. در پالس های با انحراف های زیاد، امکان وقوع فرایند های محرب نیز وجود دارد. بر اساس پایه داده مگنی- ریگی- لدوک، وجود میدان مغناطیسی استاتیک عمود بر صفحه برهم کنش، می تواند انتشار موج گرمایی ایجاد شده در همه فرایندها را تا حدودی محدود سازد. فرایند فیزیکی به دام افتادن گرما و آزمایش تجربی این فرایند در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است. حداکثر کاهش انتشار جبهه موج گرمایی ایجاد شده در شبیه سازی و در حضور میدان ۱ تسلای میزان 1 ± 1 درصد به دست آمد. در تصویر گرمایی گرفته شده از محل برهم کنش، این کاهش به میزان $1/1 \pm 4/5$ درصد مشاهده شد.

وازگان کلیدی: پدیده مگی-ریگی-لدوک، تصویر گرمایی، موج ترمومالاستیک، موج گرمایی.

نیمه‌هادی در این زمینه پیشنهاد شده است [۸-۱]. بسته به نوع کاربرد، می‌توان از انواع لیزر با مشخصات مختلف و از برهمکنش آن با محیط‌های مختلف بهره برد. در مراجع [۱-۸] چهار نوع فرایند برای برهم‌کنش لیزر با ماده و ایجاد صفت پیشنهاد شده است.

- برهم کنش لیزر با مایعات و جامدات در رژیم غیر مخرب [۱، ۲ و ۶] (وش، تم الاشتک)؛

۱. مقدمه

برای نخستین بار برهم کنش لیزر با ماده به منظور ایجاد موج صوتی توسط کروزr [۱] انجام شد. پیشرفت در علم و فن آوری لیزر در تولید پالس های فوق کوتاه و پرتوان، در یچه جدیدی به روی تحقیق و بررسی نحوه ایجاد پالس های فوق کوتاه آکوستیکی، گشود [۲].

روش‌های متفاوتی از جمله برهم‌کنش لیزر با فلز، برهمکنش لیزر با مایعات گوناگون و برهم‌کنش لیزر با بلورهای

انتشار می‌یابد [۱۱].

بر این اساس به منظور شبیه‌سازی این اثر، حرکت الکترون‌ها را متأثر از یک نیروی سینوسی ناشی از ارتعاشات شبکه در اثر برخورد پالس لیزر و نیروی برهم کنش کولمی بین الکترون‌ها در نظر می‌گیریم.

بنابراین دستگاه معادلات حاکم برای مجموعه‌ای از N الکtron مطابق رابطه (۱) خواهد بود:

$$\begin{cases} \frac{d^2x_i}{dt^2} = \frac{1}{m_e} \left(\frac{e^2}{4\pi\varepsilon_0} \sum_{j(\neq i)=1}^N \frac{(x_i - x_j)}{\left((x_i - x_j)^2 + (y_i - y_j)^2 \right)^{\frac{3}{2}}} \right. \\ \quad \left. + \frac{F_{0x}}{m_e} \sin(\omega t) \right) \\ \frac{d^2y_i}{dt^2} = \frac{1}{m_e} \left(\frac{e^2}{4\pi\varepsilon_0} \sum_{j(\neq i)=1}^N \frac{(y_i - y_j)}{\left((x_i - x_j)^2 + (y_i - y_j)^2 \right)^{\frac{3}{2}}} \right. \\ \quad \left. + \frac{F_{0y}}{m_e} \sin(\omega t) \right) \end{cases} \quad i = 1 \dots N \quad (1)$$

که در آن x و y مؤلفه‌های موقعیت الکترون در صفحه مختصات، m_e جرم الکترون، e بار الکتریکی الکترون، F_{0x} و F_{0y} مؤلفه‌های نیروی وارد بر الکترون‌ها در حضور ارتعاش شبکه و ω فرکانس موج ترموالاستیک است. به دلیل حرکت تصادفی الکترون‌های رسانش، مکان اولیه الکترون‌ها x و y به صورت تصادفی انتخاب شده است. مقادیر اولیه سرعت الکترون‌ها نیز به صورت تصادفی ازتابع توزیع گاوسی با مقدار بیشینه $v_{peak} = \sqrt{3K_B T/m_e}$ ، که در آن T دمای محیط و K_B ثابت بولتزمن است، انتخاب شده است.

دستگاه معادله‌های (۱) حرکت الکترون‌ها تحت تأثیر ارتعاش شبکه با طول موج $\lambda = \frac{2\pi V_a}{\omega}$ و دامنه $A = \frac{F_0}{m_e \omega^2}$ را نشان می‌داد. در حضور یک میدان مگنتواستاتیک یکنواخت B که عمود بر صفحه $x-y$ اعمال می‌شود، دستگاه معادله‌های (۱) به شکل زیر تغییر می‌یابد:

$$\begin{cases} \frac{d^2x_i}{dt^2} = \dots + \frac{e}{m_e} \frac{dy_i}{dt} B_z \\ \frac{d^2y_i}{dt^2} = \dots - \frac{e}{m_e} \frac{dx_i}{dt} B_z \end{cases}, \quad i = 1 \dots N \quad (2)$$

که در آن "..." معادل سمت راست رابطه (۱) است.

- برهم کنش لیزر با جامدات در رژیم مخرب [۱، ۲ و ۶] (روش مخرب؟)

- برهم کنش لیزر با مایعات در توانهای متوسط، تغییر آب و ایجاد موج شوک و موج صوتی [۶] (روش تغییر؟)

- برهم کنش لیزر با مایعات در توانهای بالا و ایجاد پلاسماء، موج شوک و موج صوتی [۶] (روش پلاسماء).

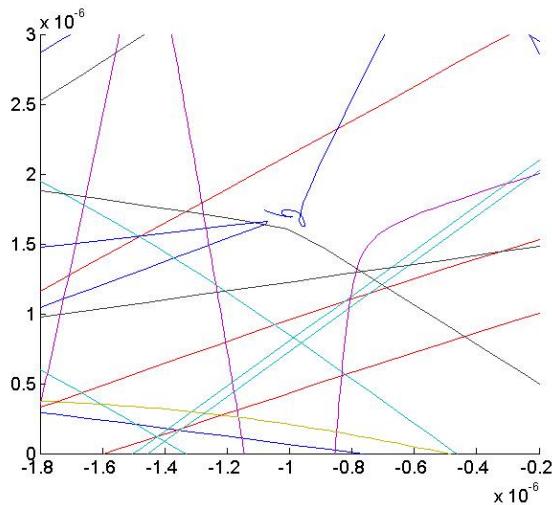
فرایند ترموالاستیک به طور جامع توسط رویلو و گوسو [۹] و برهم کنش لیزرهای فرکانس پایین با انواع مواد توسط تام [۱۰] مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی کامل فرایند ترموالاستیک در رژیم مخرب نیز توسط گوسو و همکارانش [۱۱ و ۱۲] ارائه شده است.

فرایند مشترک در برهم کنش لیزر با فلزات ایجاد موج صوتی ترموالاستیک و موج گرمایی است. هرچه جذب لیزر با ماده بیشتر باشد، این پدیده بازدهی بیشتری دارد. حضور میدان مغناطیسی عمود بر صفحه برهم کنش، می‌تواند از انتشار موج گرمایی بکاهد و باعث به دام افتادن بخشی از گرمایی ایجاد شده در فرایند جذب پالس لیزر در یک فضای محدود شود. در بخش دوم این مقاله دستگاه معادله‌های حرکت الکترون، به عنوان بخشی از حامل موج گرمایی که می‌تواند در حضور میدان به دام بینند را تشکیل خواهیم داد. در بخش سوم، این دستگاه معادله‌ها را به روش عددی حل و در مورد نتایج بحث خواهیم کرد. درنهایت در بخش چهارم نتایج شبیه‌سازی را با تصویر گرمایی گرفته شده از زمان و محل برهم کنش در حضور میدان مغناطیسی مقایسه خواهیم کرد.

۲. تشکیل دستگاه معادله‌های حرکت الکترون‌ها

طبق پدیده ریگی-لدوک، الکترون‌های آزاد سهم عملهای از انتشار امواج گرمایی در فلزات بر عهده دارند [۱۳]. درواقع انرژی جذب شده پالس لیزر به وسیله فلز اغلب با استفاده از الکترون‌های رسانش انتقال می‌یابد و سهم ارتعاشات شبکه (شامل هسته اتم‌ها و الکترون‌های غیررسانشی) در فاصله کوتاهی از محل برهم کنش جذب می‌شود [۱۴]. بهیان دیگر سهم الکترون‌های رسانش پس از ضعیف شدن ارتعاش شبکه غالب است و موج گرمایی توسط این دسته از الکترون‌ها

اما الکترون‌ها تحت تأثیر نیروهای دیگری نیز هستند. همان‌طور که قبلاً بیان شد الکترون‌ها در شرایط اولیه و در دمای اتاق سرعت‌هایی با توزیع ماسکول-بولترمن با مقدار بیشینه از مرتبه چند صد کیلومتر در ثانیه دارند و ما هنوز اثر ناشی از نیروی کولمبی وارد بر آن‌ها را نیز اعمال نکرده‌ایم. اثر هم‌زمان نیروی الکتریکی و مغناطیسی (نیروی لورنتز) به علاوهٔ حضور نیروی ناشی از موج صوتی ترمولاستیک و اعمال شرایط اولیه سرعت گرمایی باعث حرکت پیچیده الکترون‌ها می‌شود. برای نمونه شکل ۲ را بینید.

شکل ۲. حرکت پیچیده الکترون‌ها تحت اثر نیروی لورنتز و موج صوتی ترمولاستیک با سرعت اولیه گرمایی

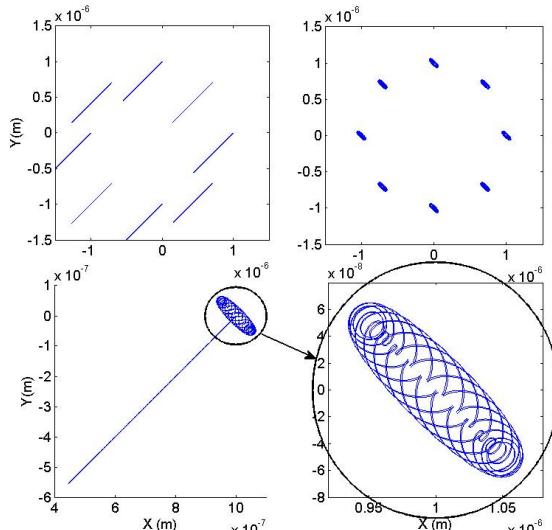
برای سادگی، بخش کوچکی از سطح آلومینیوم را در دو بعد و با مرز آزاد در نظر می‌گیریم. با در نظر گرفتن یک دایره اطراف مرکز توزیع مکانی منبع مولد موج ترمولاستیک (فرض می‌شود به صورت شعاعی نسبت به مرکز برخورد لیزر، الکترون‌ها را به نوسان وامی دارد)، اثر حضور و عدم حضور میدان مغناطیسی بر انتشار شعاعی الکترون‌ها را با شمارش تعداد الکترون‌های عبوری از مرز این دایره فرضی می‌سنجم (شکل ۳).

می‌دانیم که یک مول از فلزی تک‌ظرفیتی، شامل N_A الکtron است که N_A عدد آووگادرو است؛ بنابراین در سطح یک مکعب که شامل ۱ مول از آن ماده باشد، $N_A^{2/3}$ الکtron وجود دارد که عدد بسیار بزرگی است. با توجه به توانمندی رایانه در دسترس بخشی از سطح آلومینیوم به مساحت μm^2

طبق پدیده مگی-ریگی-لدوک [۱۳]، حضور یک میدان عمود مغناطیسی استاتیک، رسانایی گرمایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در نتیجه اعمال یک میدان مغناطیسی با جهت و اندازه مناسب می‌تواند تا حدودی بر انتشار موج گرمایی ایجادشده توسط لیزر غلبه کند.

۳. شبیه‌سازی عددی انتشار موج گرمایی در فلز

برای حل دستگاه معادله‌های (۲) یک موج سینوسی با دامنه a و فرکانس ω که در سطح یک ورق آلومینیوم منتشر می‌شود را در نظر می‌گیریم. برای حل مسئله فرض می‌کنیم الکترون‌ها در آغاز در حال سکون هستند. انتشار موج ترمولاستیک درون ورق آلومینیوم باعث حرکت سینوسی الکترون‌ها در برخورد اولین جبهه موج با آن‌ها می‌شود. تعدادی از الکترون‌ها را در دریای الکترون‌های رسانش در نظر بگیرید. حضور میدان مغناطیسی عمود بر صفحه B باعث منحرف شدن مسیر حرکت الکترون‌ها می‌شود، شکل (۱).

شکل ۱. (بالا سمت چپ)، حرکت الکترون‌ها تحت نیروی حاصل از موج صوتی ترمولاستیک و بدون در نظر گرفتن سایر نیروها، (بالا سمت راست)، حرکت الکترون‌ها تحت تأثیر دو نیروی حاصل از موج ترمولاستیک و میدان مغناطیسی، (پایین سمت چپ)، حرکت یک الکtron تنها، در حالتی که تنک الکtron تحت تأثیر موج ترمولاستیک است روی یک خط راست حرکت رفت و برگشت دارد، اما با حضور میدان عمود B دامنه حرکت کم شده و الکtron در یک مسیر بسته با دامنه کمتر حرکت می‌کند. (پایین سمت راست) نمای نزدیک حرکت تنک الکtron تحت تأثیر موج ترمولاستیک و در حضور میدان B.

همان طور که در شکل ۴ مشاهده می‌شود، نتایج شبیه‌سازی نشان می‌دهد که افزایش اندازه میدان مغناطیسی باعث کم شدن میزان انتشار موج ترمومالاستیک در جهتشعاعی می‌شود. به دلیل انتخاب تصادفی، سرعت اولیه الکترون‌ها از توزیع گرمایی در شبیه‌سازی مقادیر متفاوتی برای نسبت $M'(B)/M$ به دست می‌آید. این بازه را با یک میله خطأ در شکل ۴ نشان داده‌ایم.

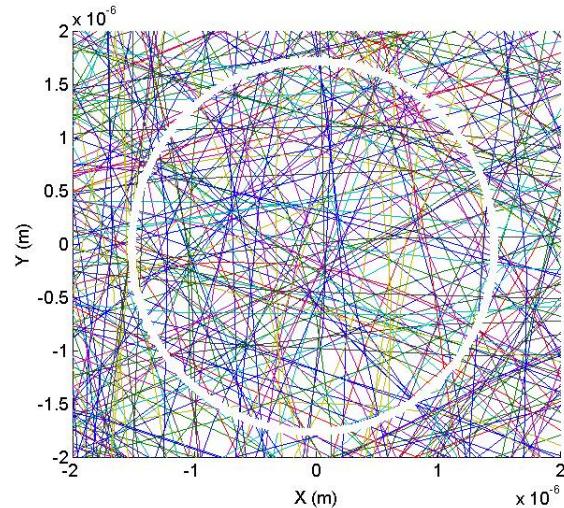
۴. مشاهدات تجربی و نتیجه‌گیری

برای مشاهده اثر حضور میدان مغناطیسی بر انتشار موج ترمومالاستیک، با استفاده از دوربین حرارتی و در شرایط محیطی به نسبت مشابه، از سطح آلومینیوم در حضور و عدم حضور میدان مغناطیسی تحت تابش پالس لیزر عکس‌برداری کردیم. لیزر مورداستفاده، یک لیزر ۲۰۰ وات NdYAG پیوسته با طول موج $1064\text{ }{\text{nm}}$ نانومتر است که ایجاد پالس در آن با سویچ‌های الکترونیکی و در اصل با قطع و وصل پمپ انجام می‌پذیرد. طول پالس این لیزر از $100\text{ }\mu\text{s}$ میکروثانیه تا $20\text{ }\text{ms}$ میلی‌ثانیه قابل تنظیم است. لیزر یادشده می‌تواند (از نظر تعداد تکرار پالس) از $1/10$ هرتز (هر $10\text{ }\mu\text{s}$ یک بار) تا $500\text{ }{\text{Hz}}$ هرتز (هر $2\text{ }\mu\text{s}$ یک بار) پالس تولید کند که این بازه وابسته به پهنا و شدت پالس انتخاب شده است. از طریق عکس‌برداری با دوربینی حرارتی با حساسة CCD، عمق رنگ $12\text{ }{\text{bit}}$ و محدوده دینامیک $72\text{ }{\text{dB}}$ بل، به ظاهر عکس‌های مشابه و تمیزناپذیری تولید شد. سرعت شاتر دوربین استفاده شده بین $1/10000$ تا $1/15$ ثانیه قابل تنظیم است. نسبت زمان باز بودن شاتر و پهنا پالس تنظیم شده برابر است با

$$R = \frac{1/15}{1/10000} \sim 666$$

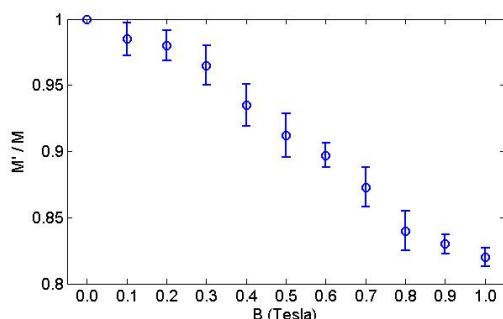
لیزر در دو مدل نرم افزاری و پدالی فعال می‌شود. با اتصال دو سیم از پدال لیزر به یک میکروسویچ و قرار دادن میکروسویچ روی شاسی دوربین، می‌توان اختلاف زمانی تولید پالس و فعال‌سازی دوربین را به کمتر از $1/15$ ثانیه رساند؛ اما نسبت زمان باز بودن شاتر و پهنا پالس طوری است که می‌توان مطمئن بود که کل بازه زمان نوردهی لیزر

$16\text{ شامل }10^7\text{~n}\text{ الکترون را برای شبیه‌سازی حرکت الکترون‌ها در نظر گرفتیم.}$

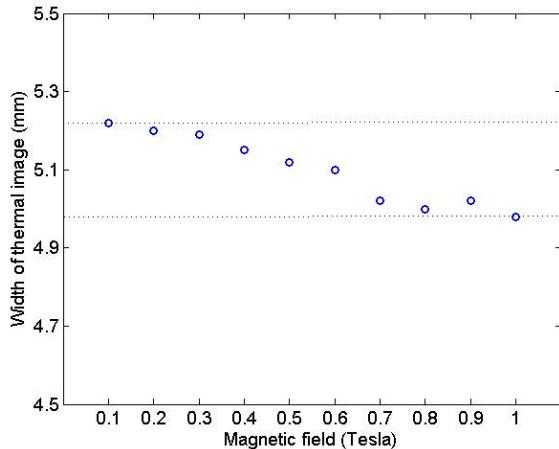
شکل ۳. با قرار دادن یک دایره هم مرکز با محل برخورد لیزر روی فلز به عنوان منبع نقطه‌ای موج ترمومالاستیک تعداد دفعه‌های عبور الکترون‌ها از مرز دایره را در بازه زمانی t در دو حالت شمارش می‌کنیم: ۱- تعداد عبور تحت تأثیر میدان مغناطیسی را (B) M'/M و ۲- تعداد عبور در غیاب میدان مغناطیسی را M می‌نامیم.

با شمارش تعداد دفعاتی که الکترون‌ها در یک بازه زمانی t در حضور و عدم حضور میدان مغناطیسی از دایره فرضی عبور می‌کنند و مقایسه این دو عدد، تأثیر نسبی حضور میدان مغناطیسی بر انتشار موج ترمومالاستیک را محاسبه می‌کنیم. تعداد دفعه‌های عبور از مرز دایره در حضور میدان B را $M'(B)$ و تعداد دفعات عبور در شرایط عدم حضور میدان B را M می‌نامیم. درواقع نسبت $M'(B)/M$ نشان‌دهنده میزان تأثیر میدان مغناطیسی B بر انتشار موج ترمومالاستیک است.

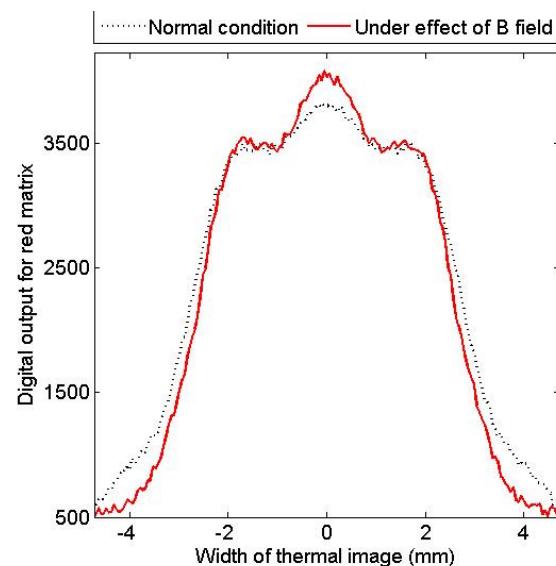
شکل ۴. اندازه نسبت $M'(B)/M$ با افزایش اندازه میدان مغناطیسی B کاهش می‌یابد. این تغییر نشان‌دهنده کاهش انتشار شعاعی موج ترمومالاستیک در حضور میدان مغناطیسی عمود بر صفحه انتشار است.

فرایند ترمولاستیک است. شبیه‌سازی‌های مشابه با موج گاوسی به جای موج سینوسی با پهنا و فرکانس تکرار مشابه نیز انجام شد. در این شبیه‌سازی‌ها مشاهده شد که تغییر شکل موج ترمولاستیک که اثر مستقیم تغییر توزیع مکانی و زمانی پالس لیزر است، تأثیر قابل توجهی روی نتایج شبیه‌سازی ندارد؛ اما نتایج حساسیت محسوسی نسبت به فرکانس موج ترمولاستیک داشت. شبیه‌سازی‌های انجام شده نشان داد که افزایش فرکانس از 1 گیگاهرتز به 1 تراهرتز موجب کاهش 90 درصدی نسبت $M'(B)/M$ در میدان مغناطیسی ثابت می‌شود. به نظر می‌رسد دلیل این کاهش زیاد نزدیک شدن سرعت شعاعی الکترون‌ها تحت تأثیر موج ترمولاستیک، به سرعت گرمایی آن‌ها در دمای اتاق است. از سوی دیگر دامنه حرکت الکترون‌ها در اثر موج ترمولاستیک با فرکانس تراهرتز، به مقداری کمتر از فاصله متوسط حرکت آزاد الکترون‌ها کاهش می‌یابد.

شکل ۶. نمودار پهنانی تصویر حرارتی در حضور میدان مغناطیسی باشدت‌های متفاوت، با افزایش اندازه میدان مغناطیسی پهنانی تصویر حرارتی کاهش بیشتری می‌یابد.

در بازه نور گیری دوربین و باز بودن شاتر قرار می‌گیرد. برای مشاهده و تعیین تفاوت احتمالی موجود بین دو عکس دیجیتال، از ماتریس عددی مربوط به عکس‌ها، سطري که عدد بیشینه در ماتریس قرمز از تانسور RGB در آن قرار داشت را رسم کردیم. شکل ۵ نشان‌دهنده خروجی این سطر خاص از ماتریس رنگ قرمز عکس‌هاست. همان‌طور که مشاهده می‌شود، اثر حضور میدان مغناطیسی B در مقدار بیشینه موجود در آزمون‌ها (حدود 1 تسل)، کاهش حدود $4/5 \pm 1/1$ درصد از پهنانی نمودار در نیمه مقدار بیشینه نمودار است.

شکل ۵. نمودار مربوط به سطري از ماتریس قرمز تصویر حرارتی که مقدار بیشینه در آن قرار دارد. تصویر حرارتی از محل تابش پالس لیزر روی صفحه آلومینیومی در دو حالت حضور و عدم حضور میدان مغناطیسی 1 تسل و در شرایط معیطی نسبتاً برابر گرفته شده است. همان‌طور که پیداست، حضور میدان مغناطیسی باعث کاهش پهنانی نمودار در نیمه مقدار بیشینه به اندازه $4/5 \pm 1/1$ درصد شده است.

کاهش پهنانی این نمودار در میدان‌های مغناطیسی با مقدار کمتر در شکل ۶ نشان داده شده است.

همان‌طور که در توضیحات شکل ۴ بیان شد، کاهش نسبت $M'(B)/M$ در میدان مغناطیسی 1 تسل حدود 18 ± 1 درصد محاسبه شد. به طور منطقی مقایسه مقداری این عدد با عدد مربوط به کاهش پهنانی مشاهده شده از تصویر حرارتی کار نادرستی است، اما به طور کیفی هر دو عدد نشانگر کاهش انتشار موج صوتی ایجادشده توسط تابش لیزر روی فلز در

۵. جمع‌بندی

در این مقاله اثر پدیده مگی-ریگی-لدوک که در بعضی مقاله‌ها با عنوان اثر هال گرمایی [۱۵] نیز معرفی شده، پرداختیم. برای مشاهده این پدیده به صورت نظری، یک سطح دو بعدی از فلز آلومینیوم تحت اثر میدان مغناطیسی را در نظر گرفتیم که در آن مولد موج ترمولاستیک، پالس لیزر است. با در نظر گرفتن یک دایره و شمارش تعداد عبور الکترون‌ها در دو حالت حضور میدان و عدم حضور میدان،

- surfaces. *Physical review letters.* 1988 Apr 4;60(14):1438.
- [8] Murnane MM, Kapteyn HC, Falcone RW. High-density plasmas produced by ultrafast laser pulses. *Physical review letters.* 1989 Jan 9;62(2):155.
- [9] Ruello P, Gusev VE. Physical mechanisms of coherent acoustic phonons generation by ultrafast laser action. *Ultrasonics.* 2015 Feb 1;56:21-35.
- [10] Tam AC. Applications of photoacoustic sensing techniques. *Reviews of Modern Physics.* 1986 Apr 1;58(2):381.
- [11] Gusev VE, Karabutov AA. *Laser optoacoustics.* New York: American Institute of Physics, 1993.
- [12] Akhmanov SA, Gusev VÉ. Laser excitation of ultrashort acoustic pulses: New possibilities in solid-state spectroscopy, diagnostics of fast processes, and nonlinear acoustics. *Physics-Uspekhi.* 1992;35(3):153-91.
- [13]- Lalena JN, Cleary DA. *Principle of inorganic material design.* USA: John Wiley and sons; 2010.
- [14] Scruby CB, Drain LE. *Laser Ultrasonics: Techniques and Applications.* CRC Press; 1990
- [15] Strohm C, Rikken GL, Wyder P. Phenomenological evidence for the phonon Hall effect. *Physical review letters.* 2005 Oct 4;95(15):155901.
- [16] Blom FA, Burg JW. Some thermomagnetic transport effects of Cd₃P₂. *Journal of Physics and Chemistry of Solids.* 1977 Jan 1;38(1):19-25.
- [17] Armitage D, Goldsmid HJ. The thermal conductivity of cadmium arsenide. *Journal of Physics C: Solid State Physics.* 1969 Nov;2(11):2138.
- اثر کاهش حرکت شعاعی الکترون‌ها را مشاهده کردیم. حداکثر کاهش انتشار جبهه موج ترمومالاستیک در شبیه‌سازی و در حضور میدان ۱ تسلای میزان 18 ± 1 درصد به دست آمد. برای مقایسه این شبیه‌سازی با آزمایش، از محل برخورد لیزر روی ورق آلمینیوم در حضور میدان مغناطیسی تصویربرداری گرمایی انجام شد. در تصویر گرمایی ثبت شده از محل برهم کنش، حداکثر کاهش پنهانی قله به وجود آمده که ناشی از ایجاد موج ترمومالاستیک است، به میزان $4 \pm 5\%$ درصد در میدان ۱ تسلای مشاهده شد. بلام و برگ [۱۶] یکی از عوامل مغایرت نتایج تجربی با شبیه‌سازی را امکان برخورد غیر کشسان الکترون‌ها بیان دانسته اند. آرمیتاژ و گلداسمید [۱۷] که مشاهدات آنها در حضور میدان ۲ تسلای و در دمای اتاق انجام شده است، جدا شدن مؤلفه‌های انتشار موج ترمومالاستیک از طریق الکترون‌ها و شبکه را علت اختلاف مشاهدات شبیه‌سازی و نتایج تجربی بیان کرده اند. از عوامل دیگر این مغایرت می‌تواند خلوص و عدم خلوص فلز باشد.
- ### مراجع
- [1] Patel CK, Tam AC. Pulsed optoacoustic spectroscopy of condensed matter. *Reviews of Modern Physics.* 1981 Jul 1;53(3):517.
 - [2] Akhmanov SA, Gusev VE, Karabutov AA. Pulsed laser optoacoustics: Achievements and perspective. *Infrared Physics.* 1989 May 1;29(2-4):815-38.
 - [3] Akhmanov SA, Gusev VÉ. Laser excitation of ultrashort acoustic pulses: New possibilities in solid-state spectroscopy, diagnostics of fast processes, and nonlinear acoustics. *Physics-Uspekhi.* 1992;35(3):153-91.
 - [4] Gauster WB, Habing DH. Electronic volume effect in silicon. *Physical Review Letters.* 1967 Jun 12;18(24):1058.
 - [5] Pidgeon CR, Wherrett BS, Johnston AM, Dempsey J, Miller A. Two-photon absorption in zinc-blende semiconductors. *Physical Review Letters.* 1979 Jun 25;42(26):1785.
 - [6] Thomsen C, Strait J, Vardeny Z, Maris HJ, Tauc J, Hauser JJ. Coherent phonon generation and detection by picosecond light pulses. *Physical Review Letters.* 1984 Sep 3;53(10):989.
 - [7] Tom HW, Aumiller GD, Brito-Cruz CH. Time-resolved study of laser-induced disorder of Si